

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ**

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра історії України і методики викладання історії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма

«Середня освіта (німецька мова і література)»»

Спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Спеціалізація 014.022 Середня освіта (німецька мова і література)

Галузь знань 01 Освіта/педагогіка

Затверджено на засіданні
кафедри
історії України і методики
викладання історії
Протокол № 2 від 1 вересня
2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія України
Викладач (-і)	Дрогомирецька Людмила Романівна
Контактний телефон викладача	0501084688
Е-mail викладача	liudmyla.drogomyretska@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Вівторок 15.00-17.00
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Предметом вивчення навчальної дисципліни є розвиток людського суспільства на території українських етнічних земель від найдавніших часів до сьогодення.</p> <p>Навчальна дисципліна «Історія України» є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми. Вона передбачає поглиблення та систематизацію історичних знань студентів про зміст, характер та закономірності державотворчих, політичних, соціально-економічних та культурних процесів, що відбувалися на території України від найдавніших часів до сьогодення. Вивчення дисципліни сприяє процесу формування у студентів умінь аналізувати й узагальнювати історичні події та явища, визначати їх суть, причинно-наслідкові зв'язки між ними, виділяти основне, об'єктивне і суб'єктивне, самостійно оцінювати і інтерпретувати історичний процес, робити правильні висновки з метою успішної розбудови української державності, усвідомлювати роль і місце України у світовій історії. У результаті опанування курсу «Історія України» в студентів повинні сформуватися чіткі світоглядні позиції, ціннісні орієнтири, почуття патріотизму, здатність інтерпретувати досвід попередніх поколінь.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія України» є формування у студентів компетентностей творчого осмислення історичного минулого українського народу від найдавніших часів до сьогодення в контексті світової історії та практики державотворення в сучасній українській державі; набуття студентами наукового бачення суспільних явищ, подій, тенденцій минулого та сучасного; формування умінь критично аналізувати отриману з різних джерел інформацію, самостійно трактувати її, застосовувати набуті знання з історії для орієнтації в громадсько-політичному житті та оцінки суспільних явищ і подій; виховання у студентської молоді патріотизму, національної й громадської свідомості, формування толерантного, неупередженого ставлення до інших народів, утвердження ідеалів гуманізму.</p> <p>Основними цілями вивчення дисципліни є:</p> <ul style="list-style-type: none"> • надати студентам знання з історії України відповідно до рівня та вимог вищої школи, зосередившись на найбільш актуальних проблемах політичного, соціально-економічного, культурного та релігійного життя українського суспільства на різних етапах його розвитку; • ознайомити студентів з хронологією та сутністю основних історичних подій, періодизацією, логікою історичного процесу; • спонукати до оволодіння навичками комплексної роботи з різними типами історичних джерел та історичних праць, пошуку і систематизації інформації як основи вирішення дослідницьких завдань; • сприяти формуванню історичного мислення, вміння виявляти історичну обумовленість подій і явищ; 	

- навчити студентів критично аналізувати отриману інформацію, визначати власну позицію щодо місця і ролі України у всесвітньо-історичному процесі;
- спираючись на загальнолюдські цінності допомогти студентам сформувати власні переконання, здобути навички і вміння, соціально-гуманітарні компетенції необхідні для практичної професійної діяльності.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузях освіти, навчання основної іноземної мови та літератури, другої іноземної мови в процесі професійної діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів педагогічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК.1 Громадянська компетентність. Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку.

ЗК.3 Культурна компетентність. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження.

Фахові компетентності:

ФК.2 Предметно-методична компетентність. Здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів; здатність формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей; здатність здійснювати інтегроване навчання учнів; здатність добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів; здатність здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу; здатність формувати ціннісні ставлення в учнів.

ФК.3 Інформаційно-цифрова компетентність. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності; здатність ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси; здатність використовувати цифрові технології в освітньому процесі.

Програмні результати навчання:

ПРН.1 Розуміти фундаментальні принципи буття людини та природи, цінності громадянського суспільства, усвідомлювати необхідність його сталого розвитку; поважати права і свободи інших громадян, реалізуючи власні.

ПРН.3 Зберігати та примножувати моральні, національно-культурні, наукові цінності і досягнення українського суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу, суспільство, культуру.

ПРН.11 Ефективно працювати з інформацією: збирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, впорядковувати, класифікувати, систематизувати, критично аналізувати й інтерпретувати її та застосовувати дані, дотримуючись норм академічної доброчесності.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

лекції	18 год.
семінарські заняття / практичні / лабораторні	12 год.
самостійна робота	60 год.

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
---------	---------------	------------------------	-----------------------------

1	014 Середня освіта	I	Н	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема	кількість год.			
	лекції	заняття	сам. роб.	
Тема 1. Вступ до вивчення історії України. Давня доба української історії. Етногенез українського народу.	2		4	
Тема 2. Княжа доба. Русь-Україна. Королівство Руське (Галицько-Волинська держава).		2	6	
Тема 3. Польсько- литовський фактор в українській історії другої половини XIV – першої половини XVI ст. Виникнення козацтва та його роль в історії України.	2		6	
Тема 4. Українська національна революція середини XVII ст.	2		6	
Тема 5. Україна в другій половині XVII –XVIII ст.: доба Руїни та Гетьманщини.	2	2	4	
Тема 6. Україна у складі Російської та Австрійської імперій: колоніальна політика російського самодержавства та австрійського абсолютизму; національне відродження (кінець XVIII – початок XX ст.).	2	2	4	
Тема 7. Україна на початку XX ст. Українська національна революція 1917- 1921 рр.		2	6	
Тема 8. Україна у міжвоєнний період (1921-1938 рр.).	2		6	
Тема 9. Україна в роки Другої світової війни.	2		6	
Тема 10. Україна в другій половині XX ст.: трансформації суспільно- політичного та економічного розвитку.	2	2	6	
Тема 11. Україна в період незалежності.	2	2	6	
Загалом:		18	12	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf та Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozgenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf знання студентів оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки.</p> <p>Загальна оцінка, яка максимально становить 100 балів, виводиться на основі суми балів, отриманих за всі види контролю знань.</p> <p>Структура розподілу балів в межах аудиторно-самостійної роботи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) усні відповіді на семінарських заняттях і тестування за темами семінарських занять – 40 балів (дві оцінки на шістьох семінарських заняттях і тестування за темами усіх семінарських занять); 2) індивідуальна робота : підготовка та захист реферату з обраної історико-краєзнавчої теми – 10 балів; 3) виконання контрольних (тестових) робіт за темами лекційних занять і самостійно опрацьованими темами – 40 балів. 			

	4) виконання підсумкової контрольної (тестової) роботи - 10 балів.
Вимоги до письмових робіт	Проводяться у тестовому режимі в системі дистанційного навчання Університету https://d-learn.pnu.edu.ua . Оцінюються за 100-бальною шкалою. Тестування проводяться по всіх темах курсу.
Семінарські заняття	<p>Оцінювання знань на семінарських заняттях здійснюється за п'ятибальною шкалою. Передбачається обговорення проблемних питань на задану тематику, участь в дискусії, виступи (презентації) за темами індивідуальних завдань.</p> <p>На семінарському занятті діє такий принцип оцінювання:</p> <p>«5» балів («відмінно») – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і буде відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;</p> <p>«4» бали («добре») – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;</p> <p>«3» бали («задовільно») – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;</p> <p>«2» бали («незадовільно») – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.</p>
Вимоги до індивідуального завдання (реферату)	<p>Обсяг роботи – від 10 до 15 сторінок, не враховуючи списку літератури. Структурно робота повинна ділитися на 5 – 6 одиниць: власне змісту, вступної частини (вступу), 3-4 пропорційних розділів, висновків, списку використаної літератури, додатків.</p> <p>Максимальна оцінка за індивідуальну роботу – 10 балів.</p> <p>Оцінка 9-10 балів ставиться за роботу, в якій проблема, що в ньому розглядається, викладена повно, послідовно, логічно; робота носить самостійний творчий характер, список використаної літератури відповідає сучасним правилам оформлення бібліографії.</p> <p>Оцінка 7-8 балів ставиться за роботу, в якій тема викладена досить повно, але є певні недоліки у логіці викладу; бібліографічний список нараховує не більше 4-5 джерел, відповідає сучасним правилам, але містить певні помилки.</p> <p>Оцінка 5-6 балів ставиться, коли обсяг реферату є недостатнім для викладення обраної проблеми, і тому проблема розглядається поверхово; у бібліографічному списку менше чотирьох наукових джерел і є помилки.</p>

	Оцінка від 1 до 5 балів ставиться, якщо тема реферату нерозкрита, у бібліографічному списку менше 2 наукових джерел, і він подається не за сучасними правилами.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання всіх форм роботи, відсутність негативних оцінок, невідпрацьованих пропущених занять. Студент(-ка), який в установлений термін не виконав усіх форм роботи і (або) отримав менше 30% за поточний контроль направляється на талон № 2. До того часу, він має виконати/доопрацювати всі форми роботи. Отримані «незадовільні» оцінки відпрацьовуються в обов'язковому порядку, але враховуються і входять у загальну систему оцінювання знань. Зарахування пропущених занять без поважних причин відбувається впродовж наступних двох тижнів після пропущеного заняття за допомогою методів усного опитування чи тестування.
Підсумковий контроль	Форма контролю – залік; Форма здачі – письмова. Підсумковий контроль рівня знань та успішності студентів денної форми навчання передбачає виставлення підсумкової залікової оцінки (максимальна оцінка – 100 балів). При поточному контролі оцінюються: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на семінарських заняттях, активність при обговоренні питань, самостійне опрацювання тем, виконання індивідуальних завдань, контрольних (тестових) робіт. Підсумкова залікова оцінка студентам денної форми навчання виставляється в кінці семестру за результатами роботи на практичних заняттях, обговорення дискусійних питань, виконання індивідуальних проектів та контрольних (тестових) завдань. Для студентів заочної форми навчання проводиться комплексне підсумкове залікове тестування (40 завдань), виконання яких демонструє рівень теоретичних знань та сформованості у студентів практичних навичок і вмінь. Правильний варіант відповіді оцінюється в 1 бал.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи проводяться у формі тестування в електронній дистанційній системі <https://d-learn.pnu.edu.ua>

Академічна доброчесність:

Навчальний процес побудований на основі дотримання принципів академічної доброчесності, прозорості та законності роботи. Як викладач, так і студент (-ка), повинні дотримуватися Положення про запобігання академічному плагіату <http://surl.li/dztjc>, Положення про запобігання академічного плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти <http://surl.li/evnhu>, Кодексу честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <http://surl.li/eonvn>.

У випадку запозичених робіт, відсутності посилань на використані джерела, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування) викладач виставляє негативну оцінку та пропонує студентові повторно виконати необхідний вид роботи.

Відвідування занять обов'язкове. У випадку пропуску відпрацьовується тема пропущеного заняття у визначені час та спосіб (усна співбесіда, тестування).

Неформальна освіта: Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

1. Березовець Т. Анексія: Острів Крим. Хроніки «гібридної війни». Брайт-Букс, 2015. 576 с.
2. Верменич Я. В. Феномен пограниччя: Крим і Донбас в долі України / Відп. ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України, Відділ історичної регіоналістики. Київ: Інститут історії України, 2018. 369 с.
3. Віднянський С., Мартинов А. Російсько-українська війна та міжнародне співтовариство / відп.ред. В. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2023. 264 с. URL: http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0017516
1. Гай-Нижник П. Росія проти України (1990–2016 рр.): від політики шантажу і примусу до війни на поглинання та спроби знищення. Київ: Леся, 2017. 332 с.
2. Головка В. «Владу створюють...». Політична біографія Леоніда Кучми / Відп. ред. В. Смолій. НАН України Інст-т історії України. Київ: Інститут історії України, 2018. 242 с.
3. Гуржій О. Наддніпрянська Україна та зарубіжний світ у соціально-економічних вимірах XVII–XVIII ст. Історичні нариси / Відп. Ред. В. А. Смолій. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2022. 296 с. http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016571
4. Даниленко В. М. Україна в 1985-1991 рр.: остання глава радянської історії / НАН України. Інститут історії України. Київ: Інст-т історії України, 2018. 278 с.
5. **Drogomyretska, L.** & Yehrechii, O. Civic Position of the Greek Catholic Clergy in the Elections to the Polish Sejm and the Senate in Galicia (November of 1922) in Galicia. *Східноєвропейський історичний вісник* / [гол. ред. В. Ільницький]. Дрогобич: Видавн. дім «Гельветика», 2022. Випуск 23. С.99-109. URL: <https://doi.org/10.24919/2519-058X.23.258969>
6. **Drogomyretska L.** Yehrechii O. The determination of the legal status of the Greek-Catholic Church in the Polish State (1919–1925). *Галичина. Науковий і культурно-просвітний краєзнавчий часопис*. 2020. Ч. 33. С.158-166. URL: <https://doi.org/10.15330/gal.33.159-167>
7. Західно-Українська Народна Республіка 1918–1923: Енциклопедія: У 4 т. – Т.1: А–Ж. – Івано-Франківськ, 2018. 688 с.; Т.2: З–О. Івано- Франківськ, 2019. 832 с.; Т.3: П–С. Івано-Франківськ, 2020. 576 с.; Т.4: Т–Я. Івано-Франківськ, 2021. 688 с.
8. «Звитягою і пером уславлені. Гетьмани України. Художньо-літературний образ : книга читання для здобувачів освіти основної школи : навчально-методичне видання. Ч. 1 / [автори-упорядники: І. А. Коляда, **Л.Р.Дрогомирецька** [та ін.] ; відп. за вип. О. П. Реєнт]. Київ, 2020. 415 с.
9. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована хроніка міжнародних відносин (1991 - 2003). Київ: Генеза, 2004. 616 с.
10. Енциклопедія історії України. Том: УКРАЇНА - УКРАЇНЦІ / Відп. ред. В. Смолій, авт.: Володимир В'ятрович, Кирило Галушка, Тарас Чухліб та ін. Київ, 2019. 1112 с.
11. Історія України: підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів / [О.М.Бут, М.І.Бушин, Ю.І.Вовк та ін.]; за заг. ред. М.І. Бушина, О.І. Гуржія; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. Черкаси: ЧДТУ, 2016. 644с.
12. Історія політичної думки : підручник для студентів вищих навчальних закладів / [Т. В. Андрущенко [та ін.] ; за загальною редакцією Н. М. Хоми. Львів : Новий Світ-2000, 2021. 999 с.
13. Історія України : Хрестоматія / Упоряд. В.М. Литвин. Київ : Наукова думка, 2013. 1056 с.
14. Коляда І., Борчук С., **Дрогомирецька Л.**, Лизень Є. УНР і польсько-радянська війна. Київ, 2023. 109 с.
15. Кульчицький С., Міщенко М. Україна на порозі об'єднаної Європи. Київ, 2018. 232 с.
16. Лазарович М.В. Історія України: навчальний посібник. 3-тє вид., стер. К.: Знання, 2013. 685 с.
17. Палій О. Історія України. Від княжої доби до Революції гідності. 3-тє вид. Київ: К.І.С., 2017. 596 с. URL: http://shron1.chtyvo.org.ua/Palii_Oleksandr/Istoriia_Ukrainy.pdf

18. Паска Б. Валентин Мороз: прапор українського дисидентства : [монографія] / Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, Івано-Франків. обл. орг. Нац. спілки краєзнавців України. Івано-Франківськ: Фоліант, 2018. 366 с.
19. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності / Пер. з англ. Р. Клочко. Харків, 2016. 496 с.
20. Райківський І. Я. Ідея української національної єдності в громадському житті Галичини ХІХ століття. Івано-Франківськ: Видавництво Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2012. 932 с.
21. Сас П. М. Петро Конашевич-Сагайдачний: Чесний лицар / НАН України. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса. Київ: Парлам. вид-во, 2020. 560 с.
22. Смолій В. Богдан Хмельницький: полководець, дипломат, державотворець / В. А. Смолій, В. С. Степанков. Вид. 3-є, допов. та переробл. Київ : Парламентське видавництво, 2020. 752 с.
23. Смолій В., Кульчицький С., Якубова Л. Донбас і Крим в економічному, суспільно-політичному та етнокультурному просторі України: історичний досвід, модерні виклики, перспективи. Аналітична доповідь / Відп. ред. Г. Боряк. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2016. 616 с.
24. Судовий процес Валентина Мороза: розсекречені матеріали [Текст] / Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника; упоряд., [передмова., комент.]: Богдан Паска. Брустури : Дискурсус, 2021. 701 с.
25. Україна в історії Європи ХІХ - початку ХХІ ст.: історичні нариси / За ред. С. В. Віднянського. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2020. 814 с. URL:http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=001502
26. Українська держава другої половини ХVІІ–ХVІІІ ст.: політика, суспільство, культура. Київ: Інст. історії України НАН України, 2014. 671 с.
27. Черкас Б., Ващук Д. Східне Пограниччя Європи: Український фронт у добу пізнього середньовіччя / упорядк. наук. апарату: С. Блащук, Ю. Грищенко. НАН України. Інститут історії України. Київ: Інститут історії України, 2021. 176 с. URL:http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=ELIB&P21DBN=ELIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=elib_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=ID=&S21COLORTERMS=0&S21STR=0016966
28. Чорнобиль: Документи оперативної групи ЦК КПУ (1986–1988) / Упор.: О.В.Бажан, О.Г.Бажан, Г.В.Боряк, С.І.Власенко. Київ: Ін-т історії України НАН України, 2017. 830 с.

Викладач : **Дрогомирецька Людмила Романівна,**

кандидат історичних наук,

доцент кафедри історії України і методики викладання історії.